

*Belastingtarief van 15% voor auteursrechten nog niet uitgeklaard
RSVZ verleent clementie aan journalisten die bijklussen
Vlaamse journalisten blijven een voorkeur hebben voor centrums
Guido Fonteyn reageert op Paul Geudens
En Vic Dennis heeft moeite met de Dag Allemaal van Ilse Beyers*

BELGIE-BELGIQUE
PB - PP
1099 Brussel X
B - 11

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

25 september 2008 – nummer 117 – verschijnt maandelijks – v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 1040 Brussel

UIT DE VVJ

De pers weet van wanten 3

ACTUEEL

Nieuws.be bundelt 2.500 nieuwsbronnen 4

Nieuw fiscaal statuut auteursrechten wacht op uitvoering 5

RSVZ verleent gratie aan bijklussende journalisten 5

Vlaamse journalisten hechten veel belang aan beroepsethiek
(deel 3 van de Gentse profielstudie naar journalisten in 2008) 6-7-8

Het Europese Mensenrechtenhof laat journalisten vallen 10-11

Guido Fonteyn reageert op Paul Geudens 12

SCHEEF BEKEKEN 11

MENSEN

Brecht Decaestecker houdt van gezonde primeurs 13

Vic Dennis over Ilse Beyers en *Dag Allemaal* 14-15-16

RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

Beslissing in de zaak Wim Schamp c/ *De Morgen* 17

DE DEADLINE VOORBIJ

Chris Snick over de klantendienst van *Het Laatste Nieuws* 18

ONDER EMBARGO 19

Ilse Beyers en Wendy Van Wanten: komt het ooit nog goed? Het moddergevecht laat volgens velen weinig goeds verwachten voor de toekomst van de Vlaamse journalistiek. De VVJ legde de Raad voor de Journalistiek alvast een principiële vraag voor over de toelaatbaarheid van chequeboekjournalistiek. (Foto Jimmy Kets/De Morgen)

De Journalist

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Poot Printers
Industrialaan 12
Zone maalbeek
1702 Groot-Bijgaarden
Tel. 02 467 30 30
Fax 02 463 58 30
www.pootprinters.be

Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

Uit de VVJ

DE PERS WEET VAN WANTEN !

De kruistocht van Wendy Van Wanten tegen *Dag Allemaal* heeft heel wat beroering veroorzaakt. Kranten en tijdschriften stonden er bol van de voorbije dagen. Er is al heel wat geargumenteed en gediscussieerd met als grote inzet: de grenzen van de vrijheid van de pers. Natuurlijk gaat het om de verdediging van onze grote principes van persvrijheid en het recht op informatie en het recht op privacy. Toch mag dat geen alibi zijn om de ogen te sluiten voor mogelijk misbruik daarvan. En we kunnen niet anders dan vaststellen dat *Dag Allemaal* (en ook andere media) flirtten met de grenzen van het verdedigbare.

Wendy Van Wanten heeft uiteraard ook boter op het hoofd en kan zeker niet de onschuldige maagd van Vlaanderen spelen. Toch kunnen we ons niet van de indruk ontdoen dat hier sprake is van een ongeoorloofde heksenjacht. *Dag Allemaal* doet ook allerm minst moeite om die schijn weg te werken. Integendeel: het gaat loeihard tegen keihard. De vraag die overblijft is waarom? Wat bezielt een redactie om een slachtoffer te kiezen en dat zonder pardon door de persmolen te malen?

Wendy is overigens niet de enige, er staat nog een stoet van mensen die weerloos en gelaten alles over zich heen laten gaan. Het publiek waar wij allen voor werken mag toch van redacties en journalisten verwachten dat ze een minimum aan deontologische regels en fatsoensnormen hanteren. En liefst ook nog hun gezond verstand laten meespelen. Het vertrouwen van het publiek in de pers is al zo bedroevend laag. Met dit soort strapatsen zal het alleen nog meer aftakelen. We zitten hier op de grens van de riooljournalistiek. Alleen het deksel scheidt ons nog van de put. Laten we alsjeblief met z'n allen niet de trieste voorbeelden uit het buitenland als richtsnoer nemen.

Naast de morele dilemma's duiken er ook financiële kwesties op. Mag een blad betalen voor een interview? Uit *De Morgen* van 12 september puren we een interessante passage. Ilse Beyers, hoofdredacteur van *Dag Allemaal* antwoordt op de vraag of er soms betaald wordt voor artikels: "Toch wel, maar wie klaagt daar eigenlijk over? De BV'S niet en de bladen die het doen ook niet. Wiens probleem is het dan?" Wel, het is het probleem van alle journalisten. Alle deontologische codes veroordelen de praktijk van chequeboekjournalistiek, ondermeer wegens het discriminerende karakter in het voordeel van rijke nieuwsmedia en wegens het risico op manipulatie door bronnen die alleen maar uit zijn op geld. Ook de hoofdredacteur van *Story*, Thomas Siffer, geeft toe dat zijn blad soms betaalt.

De VVJ heeft aan de Raad voor de Journalistiek een duidelijke uitspraak gevraagd over die praktijken, die wel algemeen bekend zijn maar waar iedereen tot nu toe zedig over zwijgt. Is chequeboekjournalistiek geoorloofd? Mogen nieuwsmedia betalen voor (exclusieve) verhalen, fotoshoots of tv-reportages? Zijn er desgevallend omstandigheden waarin nieuwssubjecten of bronnen wel betaald kunnen worden? En aan welke voorwaarden moet in die laatste gevallen worden voldaan?

De VVJ verwacht spoedig een antwoord op die vragen. Het zal er in alle geval sneller zijn dan een uitspraak van de rechtbank over de zaak Van Wanten vs De Persgroep.

Marc Van de Looverbosch

NIEUWS.BE BUNDELT 2.500 NIEUWSBRONNEN

Luc Vanheerentals

Onder het motto 'Haal meer uit het nieuws' is het Gentse internetmediabedrijf Nieuws.be begin deze maand gestart met een gelijknamige nieuwssite. Die moet een vrij volledig overzicht bieden van wat er aan nieuwsproductie bestaat in Vlaanderen. De site brengt de nieuwsberichten samen van maar liefst 2.500 nieuwsbronnen. Het gaat om het nieuws van de grote Belgische en Nederlandse media, de vakpers, nichepers, freelancers, diverse verenigingen, belangengroeperingen, overheden, maar ook bloggers. Wie de aangeboden berichten aanklikt, komt stevast op de nieuwssite terecht die het bericht oorspronkelijk bracht. Om de bezoeker in staat te stellen gericht te zoeken worden de berichten ingedeeld in 1.500 rubrieken.

De NV Nieuws.be is in februari 2008 opgericht en wordt financieel en strategisch ondersteund door durfkapitaalbedrijf Arkafund en het Vlaamse Innovatiefonds (Vinnof). Samen stopten zij 1,5 miljoen euro in het project. Aan de lancering ging jarenlange voorbereiding vooraf. Initiatiefnemer Chris de Guytenaer is een jonge ondernemer, die al in 2001 de domeinnaam *nieuws.be* binnenhaalde. Businessmanager is Jaki Louage, die intussen 25 jaar actief is in de media- en uitgeefsector. Hij werkte jarenlang bij de VUM (nu Corelio), waar hij naast diverse managementfuncties ook even hoofdredacteur was van *Het Volk*. *Nieuws.be* heeft de ambitie om over drie jaar 100.000 bezoekers per dag te lokken of 10 procent van alle Vlamingen die dagelijks naar nieuwssites surft. Hierdoor zou het project over 4 jaar break-even zijn. De eerste tien dagen kreeg de site gemiddeld 5.000 unieke bezoekers over de vloer.

De afgelopen weken was er veel commotie rond enkele opmerkelijke foute berichten die het prestigieuze economische persagentschap Bloomberg verspreidde. "Het is bijna een wonder dat dergelijke flaters niet vaker gebeuren in de informatiemaatschappij waar nieuws steeds vaker volautomatisch de wereld wordt ingestuurd", aldus Karin De Ruyter in *De Standaard*. Ook bij *nieuws.be* gebeurt het capteren van de berichten automatisch, op basis van RSS-feeds die de nieuwsbronnen uitsturen. "De rol van de redactie is beperkt tot het selecteren van de belangrijkste nieuwsberichten", zegt Jaki Louage. "Daarbij komt wat schrijfwerk, en verder het samenstellen van dossiers door artikelen over bepaalde items bijeen te brengen. Dat gebeurt dagelijks van 7 uur 's morgens tot 7 uur 's avonds. Het waarheidsgehalte van de circa 8.000 nieuwsberichten die wij dagelijks verspreiden, controleren wij dus niet. Hiervoor verwijzen we naar de nieuwsbron. We geven de bronnen wel een quotering van vermoedelijke betrouwbaarheid. Het persagentschap Belga en de kranten staan op deze schaal bovenaan, het nieuws dat bloggers verspreiden onderaan. Dat is geen waardeoordeel, maar enkel een aanmaning aan lezers om voorzichtig te zijn met bepaalde bronnen."

Voor de correctie van foutieve berichtgeving doet *nieuws.be* in de eerste plaats een beroep op de lezers. Jaki Louage: "We nodigen onze lezers expliciet uit om ons fouten, onwaarschijnlijkheden, misbruiken en dergelijke in teksten op

nieuws.be te melden. Die reacties komen rechtstreeks bij de redactie terecht die vervolgens kan ingrijpen. Het is duidelijk dat bij geregelde klachten bepaalde bronnen op de duur geweerd zullen worden."

Nieuws.be rekt voor zijn inkomsten in de eerste plaats op advertenties en sponsoring, die recht evenredig zullen zijn met het bezoekersaantal. "Op iets langere termijn rekenen wij ook op inkomsten uit de business-to-businessmarkt", aldus Jaki Louage. "We denken bijvoorbeeld aan samenwerking met uitgeverij die tegen betaling databanken willen verspreiden die in een beroepsfeer zeer belangrijk zijn." Louage is er vast van overtuigd dat het project een voldoende unieke karakter heeft om te lukken. Zo wil *nieuws.be* ook aan klantenbinding gaan doen door een community uit te bouwen van internetgebruikers die op een interactieve manier zelf nieuwsberichten, foto's, filmpjes en audiofragmenten maken en verspreiden.

Het belet niet dat Ike Picone, onderzoeker van het Fleetproject (Flemish E-publishing Trends) van de VUB, in een recente opiniebijdrage in *De Standaard* heel wat vragen stelde bij de economische levensvatbaarheid van *nieuws.be*. Het is vandaag sowieso al niet makkelijk voor een nieuw initiatief om zich een plaats te verwerven in het nieuwsgebeuren, aldus Picone. Maar vooral zal de lezer nog altijd meer geloofwaardigheid hechten aan originele krantenwebsites bijvoorbeeld, waar hij of zij dan ook rechtstreeks naar toe zal trekken.

En hoe zit het met de auteursrechten van de journalisten die hun producten op *nieuws.be* zien opduiken? Vallen er voor hen extra inkomsten te verwachten? "Dat is niet het geval", zegt Jaki Louage. "Aan de meeste bronnen hebben we toelating gevraagd om hun berichten verder te mogen verspreiden. Als we bronnen overnemen van auteurs die hiermee niet gediend zijn, halen we die onmiddellijk weg als zij dit melden. Maar de nieuwsbronnen die wij gecontacteerd hebben waren zeer enthousiast over ons initiatief: hun site krijgt nu eenmaal een grotere bereikbaarheid."

(Foto Belga)

NIEUW FISCAAL STATUUT AUTEURSRECHTEN LAAT NOG VELE VRAGEN OPEN

Pol Deltour

Wie inkomsten heeft uit auteursrechten, is sinds 1 januari 2008 op fiscaal vlak een stuk beter af. Tot een bedrag van 50.000 euro worden deze inkomsten voortaan belast aan een tarief van 15%. Bovendien wordt op de eerste inkomensschijf tot 10.000 euro een kostenforfait van 50% toegepast en op de schijf tussen 10.000 en 20.000 euro een kostenforfait van 25%. Boven 20.000 euro is er geen forfaitaire kostenaf trek meer. Boven de 50.000 euro worden auteursrechten niet langer aan het voordeeltarief belast maar moeten ze bij de gewone beroepsinkomsten worden aangegeven (waardoor ze onder het normale belastingtarief van 25 à 50% vallen). De fiscale wetswijziging is op 30 juli jl. in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd en treedt met terugwerkende kracht in werking op 1 januari 2008. Voor journalisten die auteursrechten genieten zal de fiscale afrekening er volgend jaar dus hoe dan ook een stuk rooskleuriger uitzien.

Toch is daarmee nog niet alles gezegd, want volgens de nieuwe wet moet de overblijvende belasting op auteursrechten worden betaald via een bevrijdende roerende voorhef-

ing. Die moet de beheerder of opdrachtgever dus afhouden van de vergoeding aan de auteur. Een koninklijk en vervolgens nog een ministerieel besluit moeten dit systeem van bevrijdende voorheffing nog praktisch uitwerken. Tot zolang blijft het wachten vooraleer beheersvennootschappen zoals de JAM of mediahuizen het nieuwe systeem effectief toepassen.

De nieuwe regeling zou mediahuizen en journalisten wel eens in de verleiding kunnen brengen om journalistiek werk vanaf nu veel meer in de vorm van auteursrechten te vergoeden dan via honoraria of zelfs loon. Zeker dat laatste valt evenwel absoluut af te raden, omdat werknemers dan afstand zouden doen van de waarborgen die een arbeidsovereenkomst biedt. Bovendien hypotheceren ze dan de opbouw van hun sociale zekerheidsrechten. Overigens zouden ook fiscus en RSZ met zo'n omslag allerminst gebaat zijn. Het is dan ook niet uitgesloten dat de wetgever ook op dit punt de lijnen nog duidelijker uitzet.

JOURNALISTIEKE BIJKLUSSEN KRIJGEN GENADE VAN RSVZ

Pol Deltour

Voor journalisten die af en toe een journalistieke nevenklus opknappen – een debat modereren, een lezing geven, een bijzondere bijdrage publiceren – is er goed nieuws. Met name in de Brusselse regio kregen deze collega's herhaaldelijk het RSVZ (Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen) over de vloer, met de prangende vraag om op de inkomsten uit hun nevenactiviteiten sociale bijdragen te betalen. Het RSVZ erkent nu, op vraag van de VVJ/AVBB, dat deze activiteiten vrijgesteld zijn van bijdrageplicht.

De regeling is relevant voor iedereen die wel eens een journalistieke nevenactiviteit uitoefent, zowel niet-journalisten als beroepsjournalisten. Volgens artikel 5 van het KB nr. 38 van 27 juli 1967, dat het sociaal statuut van de zelfstandigen regelt, zijn "journalisten, perscorrespondenten en iedereen die auteursrechten geniet" niet onderworpen aan dat sociaal statuut wanneer ze dat werk verrichten in nevenberoep. Dat betekent dat ze zich voor die activiteiten niet moeten inschrijven bij een sociaal verzekeringsfonds voor zelfstandigen, noch dat ze sociale bijdragen moeten betalen aan zo'n fonds.

Toch vorderde het RSVZ diverse journalisten het jongste paar jaar om voor hun nevenactiviteiten sociale bijdragen te betalen. In meer dan een geval leidde dat tot dramatisch hoge facturen. Met name het Brusselse gewestkantoor van het RSVZ bleek aan 'journalistiek' een uiterst beperkte invulling te geven. Enkel zuivere actualiteitsverslaggeving werd onder de vrijstelling gerekend; het maken van documentair-

res, een lezing geven of een debat modereren daarentegen niet.

De VVJ stond niet enkel de getroffen journalisten bij, maar kaartte de zaak ook aan op beleidsniveau. En dat bracht resultaat op. Tijdens een ontmoeting met RSVZ-topambtenaren op 9 september, kreeg een VVJ/AVBB-delegatie de garantie dat het begrip 'journalistiek' voortaan een stuk ruimer zal worden geïnterpreteerd. Vanaf nu gaat het om elke verzameling, redactie en productie van informatie – zowel tekst als beeld – die via een medium bestemd is voor een publiek. Behalve actueel nieuws komen ook achtergrond, duiding, commentaar en sfeerreportages in aanmerking. Om het even is verder of de informatie een algemeen dan wel een gespecialiseerd karakter heeft. Tot slot geldt de vrijstelling voor alle activiteiten die duidelijk in het verlengde liggen van journalistiek: een lezing of een gastcollege, het modereren van een debat, het voorzitten van een conferentie. Toch een belangrijke kanttekening: wie op zelfstandige basis geregeld les geeft – ook al is dat in een duidelijk journalistieke opleiding – moet wel degelijk aansluiten bij een sociaal verzekeringsfonds en de gepaste bijdragen betalen.

Het RSVZ maakt op dit ogenblik werk van de communicatie van de nieuwe beleidslijn in eigen rangen. Tegelijk liet de instelling verstaan dat de diverse hangende probleemdo'ssiers in een voor de journalisten gunstige zin zouden worden afgehandeld.

DE BEROEPSJOURNALIST IN 2008: EEN PROFIELSTUDIE

Begin dit jaar voerde het Center for Journalism Studies (UGent) in samenwerking met de VVJ een enquête. De vragenlijst, die gebaseerd is op de profielstudie uit 2003, werd verzonden naar 2.230 beroepsjournalisten, betekend van 30,5%.

De resultaten worden gepresenteerd in drie delen. In de vorige twee nummers van De Journalist verschenen beroepsjournalisten in Vlaanderen. In dit laatste nummer bespreken we enerzijds de resultaten over politiek-ideologische opvattingen van de beroepsgroep.

Uit goede bron

Een deel van de journalistenenquête van 2008 peilde naar het bronnengebruik van de Vlaamse beroepsjournalisten. Hiermee wilden we niet alleen nagaan welke soorten bronnen de journalisten voornamelijk gebruiken, maar ook via welke kanalen de informatie wordt vergaard. Uiteraard is het bronnengebruik van journalisten sterk afhankelijk van het medium en het specialisatiegebied van de journalisten. Buitenlandcorrespondenten voor televisie zijn immers op andere bronnen aangewezen dan de reporters van een sportmagazine. Door de heterogeniteit van de beroepsgroep is het dan ook moeilijk om verregaande conclusies te trekken uit het algemene beeld dat hier geschetst wordt. Toch komen er een aantal interessante zaken uit de analyse naar boven.

Journalistieke bronnen

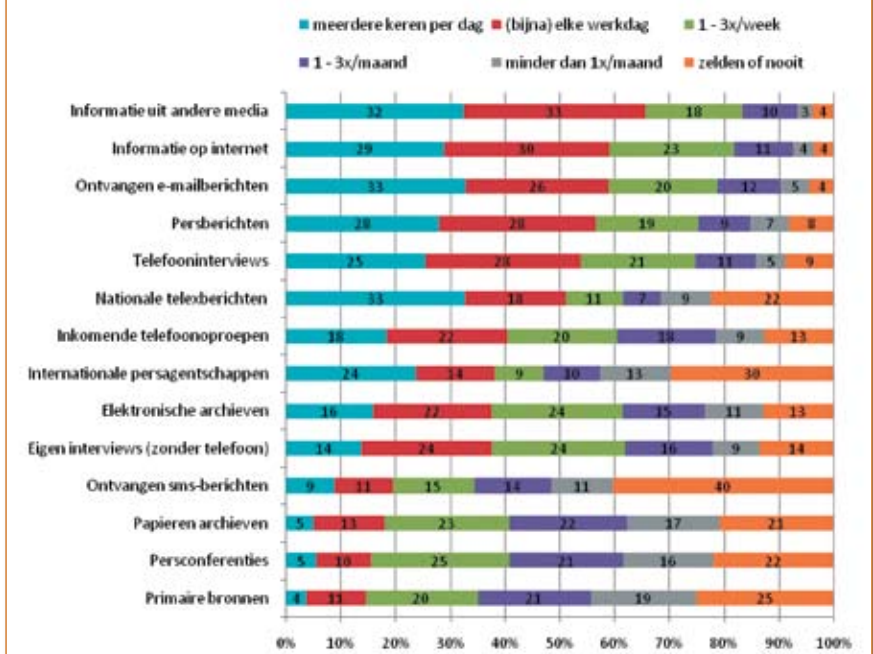
De resultaten maken duidelijk dat journalisten voor hun nieuwsgaring in de eerste plaats vertrouwen op officiële geïnstitutionaliseerde bronnen. Bekende mensen (voor 23% van de respondenten een (zeer) belangrijke bron), ngo's (30%) en belangenorganisaties (40%) worden als bron over het algemeen minder belangrijk gevonden dan instituten zoals de overheid en de onderzoekswereld. Meer dan de helft van de journalisten hecht veel belang aan overheidsinformatie (60%) en nieuws uit onderzoek (53%). Politici zijn voor precies de helft van de respondenten een belangrijke informatiebron.

Op kop staan echter collega-journalisten: ruim zes op de tien respondenten zien hun collega's als een (zeer) belangrijke bron. Daarmee scoren ze duidelijk hoger dan gewone burgers (45%), ooggetuigen (43%) en (geheime) informanten (41%). Hoewel informanten dus zeker niet de belangrijkste bron zijn in de dagelijkse nieuwsgaring, benadrukken meer dan negen op de tien beroepsjournalisten wel het belang van het recht op bescherming van anonieme bronnen. Negen op de tien respondenten (91%) vinden dat de recente wet tot bescherming van het journalistieke bronnengeheim hen voldoende garanties biedt.

Informatiekanalen

Grafiek 1 toont aan dat in de Vlaamse redacties de berichtgeving van andere media van nabij gevolgd wordt. Tweederde van de journalisten maakt (bijna) elke werkdag een tot meerdere keren gebruik van informatie uit andere media. Verder blijken journalisten zich voor hun nieuwsgaring sterk te baseren op nieuws, tips en persberichten die binnenstromen via de telex, telefoon en e-mail. Wanneer journalisten zelf op zoek gaan naar oorspronkelijke of bijkomende informatie, dan doen ze dit in de eerste plaats via het internet of aan de hand van (telefonische) interviews. Elektronische archieven, zoals Mediargus, worden door zes op de tien respondenten minstens eenmaal per week gebruikt. Opmerkelijk is dat 45% van de respondenten naar eigen zeggen nooit of slechts sporadisch (minder dan één keer per maand) een beroep doet op primaire bronnen, zoals oorspronkelijke teksten of rapporten.

Grafiek 1: Informatiekanalen van de Vlaamse beroepsjournalist (in %)

Het internet als archief

Het internet is op zeer korte termijn deel gaan uitmaken van het journalistieke nieuwsgaringsproces. Vandaag zijn het web en e-mail niet meer uit een redactie weg te denken. Toch heeft het internet, in tegenstelling tot de verwachtingen, er

DIE (deel 3, slot)

Karin Raeymaeckers, Steve Paulussen & Jeroen De Keyser
Universiteit Gent

naar het algemene profiel, de werkomstandigheden en de opvattingen van alle beroepsjournalisten in Vlaanderen, zowel leden als niet-leden van de VVJ. In totaal vulden 682 journalisten de enquête in, wat een representatieve respons

de voornaamste bevindingen over het socio-demografische profiel, de werksituatie en de werktevredenheid van de bronnen- en internetgebruik van journalisten en gaan we anderzijds in op de ethische, professionele en

vooralsnog niet voor gezorgd dat journalisten nu minder afhankelijk zijn geworden van de officiële nieuwsstromen en -bronnen. Hoewel het internet in principe de poorten opent naar een enorme hoeveelheid primaire en originele bronnen, zien we dat het dagelijkse internetgebruik zich bij journalisten in de praktijk hoofdzakelijk beperkt tot e-mailen, googelen en surfen naar gekende websites. 96% van de respondenten e-mailt dagelijks, 95% gebruikt dagelijks een zoekmachine en 94% bezoekt dagelijks een of meerdere websites. De data bevestigen eerdere bevindingen uit internationale studies. Daaruit blijkt dat het internet voor journalisten vooral een secundaire informatiebron is, een soort archief, dat vooral benut wordt om bijvoorbeeld andere media te volgen, snel contactgegevens op te zoeken (54% van de Vlaamse journalisten gaat hiervoor dagelijks online) en onlinewoordenboeken of andere elektronische naslagwerken te raadplegen (67% doet dit minstens één keer per week). Andere internettoepassingen, die we onder de noemer 'web 2.0' zouden kunnen plaatsen, blijken aan het gros van de beroepsjournalisten (nog) niet besteed. Slechts één op de twintig respondenten (6%) houdt een eigen weblog bij, 8% bezoekt minstens één keer per week een socialenetwerksite en 9% houdt wekelijks één of meerdere keren een chatsprek.

Professionele overtuiging

Net als in 2003 bevatte de enquête een reeks vragen die peilden naar de professionele en ethische opvattingen van de Vlaamse beroepsjournalisten.

Professionele rol

De Vlaamse beroepsjournalisten zijn unaniem over het belang van betrouwbare (objectieve) informatie. Volgens respectievelijk 93% en 80% van de journalisten is het bovendien (zeer) belangrijk dat die informatie voldoende 'analyse en duiding' biedt en 'zo snel mogelijk' verspreid wordt. Zeven op de tien journalisten hechten (veel) belang aan de waakhondfunctie van de pers, maar dat wil niet zeggen dat journalisten de publieke opinie of de politieke agenda willen beïnvloeden: minder dan een kwart van de beroepsgroep vindt dat de journalistiek deze rollen moet invullen. Twee op de vijf journalisten vinden bovendien dat ze niet hoeven te fungeren als spreekbuis voor bepaalde groepen in de maatschappij. Verder toont tabel 1 dat ruim driekwart (77%) een zo breed

Tabel 1: Belang van journalistieke doelen

	(zeer) belangrijk	neutraal	(zeer) onbelangrijk
Betrouwbare (objectieve) informatie verschaffen	99%	1%	0%
Analyse / duiding verschaffen bij complexe problemen	93%	6%	1%
Informatie zo snel mogelijk verspreiden	80%	17%	3%
Een zo breed mogelijk publiek bereiken	77%	17%	6%
Waakhond zijn voor de democratie	69%	23%	8%
Signaleren van nieuwe trends en ideeën	58%	30%	12%
Contact onderhouden met het publiek	57%	34%	9%
Rekening houden met reacties op uw werk	50%	36%	14%
Ontspanning bieden	40%	34%	26%
Mensen een forum bieden om hun mening te uiten	39%	42%	19%
Spreekbuis zijn voor bepaalde groepen	27%	33%	40%
De politieke agenda beïnvloeden	23%	41%	36%
De publieke opinie beïnvloeden	22%	44%	34%
Goede omgeving creëren voor adverteerders	8%	25%	67%

mogelijk publiek wil bereiken. Meer dan de helft van de beroepsgroep (57%) vindt het ook belangrijk om contact te onderhouden met het publiek, wat 8% meer is dan in 2003. Anderzijds zien we dan weer dat de respondenten het minder belangrijk vinden om mensen een forum te bieden om hun mening te uiten; terwijl in 2003 46% dat een (zeer) belangrijke journalistieke taak vond, is het aandeel nu geslonken tot 39%. Toch vindt maar één op de vijf journalisten het aanbieden van zo een forum onbelangrijk.

Autonomie

Slechts 8% van de journalisten rekent het creëren van een goede omgeving voor adverteerders tot de journalistieke opdracht, en dat suggereert dat de beroepsgroep veel belang hecht aan de commerciële onafhankelijkheid van de redacties. Over het algemeen blijken de Vlaamse beroepsjournalisten tevreden over de interne en externe commerciële druk op de redacties. Meer zelfs: ten opzichte van 2003 is de ontevredenheid over de redactionele autonomie lichtjes afgenomen. In 2003 maakte nog 18% van de respondenten zich zorgen over de commerciële druk in de redactie en was 22% (zeer) ontevreden over de interne druk vanuit de marketingafdeling of de hoofdredactie; in 2008 zijn deze percentages gedaald tot respectievelijk 14% en 17%. Deze bevinding staat enigszins in contrast met de antwoorden op de stellingen over recente trends in de journalistiek. Daaruit zou men immers kunnen afleiden dat de commerciële druk op redacties almaar toeneemt. Liefst acht op de tien respondenten (83%) zijn het erover eens dat de sensationisering van het nieuws de voorbije vijf jaar is toegenomen. Precies driekwart gaat bovendien akkoord met de stelling dat de mainstreammedia nog amper ruimte maken voor onderzoeksjournalistiek.

Ethische normen

Wat de journalistieke deontologie betreft, liggen de resultaten grotendeels in de lijn van vijf jaar geleden, al lijkt de tolerantiegraad iets hoger dan in 2003. Zo zijn de percentages van journalisten die in alle omstandigheden ethische bezwaren hebben met undercover gaan, verborgen microfoons of camera's gebruiken en onwillige bronnen lastigvallen ten opzichte van 2003 lichtjes gedaald. Deze drie praktijken blijken trouwens vrij algemeen aanvaard binnen de hedendaagse journalistiek.

Aan de andere kant vindt de beroepsgroep tamelijk eensgezind een aantal praktijken ongeoorloofd. Ruim negen op de tien respondenten vinden dat journalisten zich nooit mogen laten betalen door een bron en voor zes op de tien is ook het aannemen van geschenken van een bron onaanvaardbaar.

Uit grafiek 2 blijkt dat journalisten veel praktijken 'in sommige gevallen', maar niet altijd toegelaten vinden. Dat de journalistieke deontologie genuanceerd is en sterk afhangt van de context, blijkt ook als we de praktijken met elkaar vergelijken. Zichzelf niet bekendmaken als journalist ligt ethisch bijvoorbeeld minder gevoelig dan zichzelf voordoen als iemand anders. Ook het verschil dat journalisten maken tussen vertrouwelijke en persoonlijke documenten is in dit verband relevant.

Sinds 2002 is de Raad voor de Journalistiek bevoegd voor het

journalisten in 2008 is het niet anders: een derde van de beroepsgroep noemt zich (zeer) progressief en nog eens 41% vindt zichzelf 'gematigd progressief'.

Vijftien procent plaatst zich in het centrum en de overige 11% vindt zich (gematigd) conservatief.

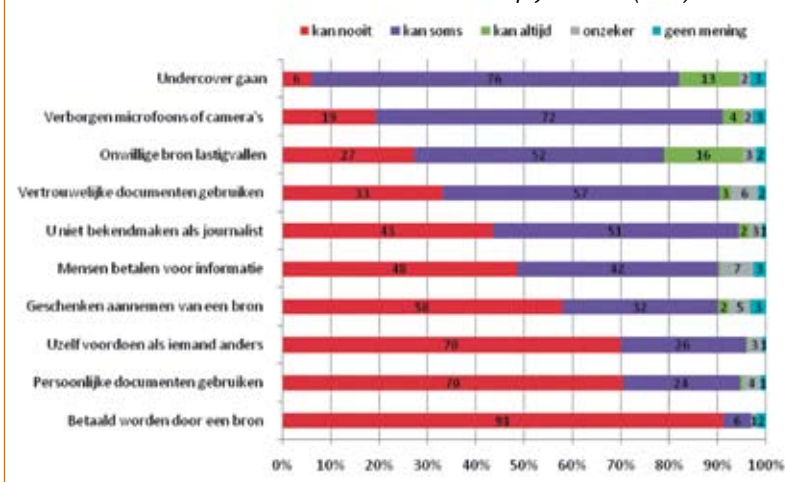
Het progressieve zelfbeeld van de journalisten zorgt ervoor dat de helft van de beroepsgroep (48%) zichzelf (veel) progressiever vindt dan het medium waarvoor ze werken. Amper 7% van de journalisten vindt zichzelf conservatiever dan hun werkgever; de overige 44% plaatst zich ideologisch op dezelfde lijn als het medium.

Levensbeschouwelijke opvattingen

De resultaten over de levensbeschouwelijke opvattingen van de Vlaamse beroepsjournalisten liggen in de lijn van de gegevens uit 2003. Het grootste deel van de beroepsgroep is niet-religieus. Bijna een kwart (23%) van de respondenten noemt zich 'christelijk gelovig maar niet katholiek'. Vijftien procent van de journalisten is katholiek, wat evenveel is als het aantal vrijzinnigen. 46% van de respondenten noemt zich ongelovig, seculier of agnostisch.

Opmerkelijk is dat we hiermee nagenoeg de hele beroepsgroep beschreven hebben. Andere levensbeschouwingen komen in onze dataset amper voor. Twee respondenten zijn protestants en telkens één respondent rekent zich tot de joodse godsdienst, het boeddhisme en de evangelische gemeenschap. Geen enkele respondent behoort tot de islam.

Grafiek 1: Informatiekanalen van de Vlaamse beroepsjournalist (in %)

bewaken van de journalistieke beroepsethiek. Ruim acht op de tien journalisten (82%) menen dat dit zelfreguleringsorgaan een (zeer) belangrijke rol vervult; amper 3% ziet het belang van de Raad niet in. Ook blijkt het merendeel van de journalisten (62%) tevreden over de werking en uitspraken van de Raad in de voorbije vijf jaar. Een derde van de journalisten heeft hierover geen mening of blijft neutraal, en minder dan 4% is ontevreden over de Raad voor de Journalistiek.

Persoonlijke overtuiging

Tot slot bekijken we de persoonlijke politiek-ideologische opvattingen van de Vlaamse beroepsjournalisten. Over het algemeen beschouwen journalisten zich als vrij progressief, en doorgaans progressiever dan het medium waarvoor ze werken. Dit is een universeel gegeven dat ook in internationale studies naar voren komt. Voor de Vlaamse beroeps-

Politieke voorkeur

Tabel 2 bevestigt het links-progressieve profiel van de gemiddelde journalist. Voor de federale verkiezingen van 2007 stemde 34% op het kartel van sp.a en Spirit (nu: Vl.Pro). Groen! heeft ten opzichte van 2003 aan populariteit ingeboet, maar kon toch nog een vijfde van de respondenten overtuigen. Een even grote groep stemde voor Open Vld. Achttien procent van de respondenten stemde voor CD&V / NV-A, wat betekent dat dit kartel nu beter scoort bij journalisten dan de som van beide partijen vijf jaar geleden. De andere partijen, waaronder Lijst Dedecker

en Vlaams Belang, blijken niet of nauwelijks aan te sluiten bij de persoonlijke politiek-ideologische opvattingen van de Vlaamse beroepsjournalisten.

Tabel 2: Stemgedrag tijdens de federale verkiezingen van 2007 (in %)

	stem 2007
sp.a - Spirit	34%
Open Vld	20%
Groen!	20%
CD&V / NV-A	18%
Lijst Dedecker	2%
Vlaams Belang	1%
andere partij	2%
blanco / ongeldig	3%

“Meer dan 1 miljard Chinezen drukken hun stempel op economische groei.”

Wie graag de actualiteitenstroom volgt, werkt maar beter aan de bron. Bij Mediafin krijg je een andere én vooruitziende kijk op het Chinese groeiverhaal. Wij zijn niet alleen het huis van de verhelderende financieel-economische dagbladen De Tijd en L'Echo, maar ook van de scherpste multimediakanalen in de sector. Daarom staan onze medewerkers vandaag al middenin de wereld van morgen. En daarom is het nu ook voor jou tijd om te handelen.

Beleef het nieuws van binnenuit.

Mediafin, het huis van de zakenkranten De Tijd en L'Echo, staat voor een onuitgegeven krachtenbundeling van topjournalistiek en nieuwe financiële mediakanalen. Zo bedienen we onze lezers nóg sneller met de meest verrijkende berichtgeving over ondernemingen, politiek & economie, geld & beleggen, en personal finance. Bij Mediafin werk je dan ook in een grensverleggende omgeving: wie nu al de actualiteit van morgen wil beleven, krijgt alle ruimte om erin te vliegen. Daarom zoeken wij vandaag een gedreven nieuw talent (m/v):

Lay-outer De Tijd

Je uitdaging :

Op de redactie van De Tijd kan je als Lay-outer de krant binnen de bestaande huisstijl naar hartelust lay-outen en vormgeven. Door het spelen met beeld en tekst wordt de inhoudelijke briefing op een efficiënte wijze omgezet in een aantrekkelijk vormelijk resultaat. Dit alles gebeurt in nauwe samenwerking met je collega grafici, de art director van de krant, nieuwsmanagers en journalisten.

Wij bieden je :

Een boeiende job binnen een dynamische mediagroep, met een open bedrijfscultuur en korte communicatielijnen. We voorzien gerichte opleidingen en permanente coaching zodat je je binnen deze functie verder kan bekwamen. Verder krijg je een aantrekkelijk salaris met extralegale voordelen. Tenslotte: een ongeëvenaard kwaliteitsimago en dito werkplek in het unieke Tour & Taxis!

Je profiel :

Je hebt een diploma grafische vormgeving op zak en hebt al enige grafische werkervaring opgedaan, idealiter in een krantenomgeving. Je bent vertrouwd met Quark XPress of een gelijkaardig programma en ook Illustrator en Photoshop zijn je bekend. Je bent een echte teamplayer en blinkt eveneens uit door een sterke persoonlijke organisatie. Je bent proactief, hebt oog voor planning en deadlines en werkt snel maar uiterst nauwkeurig. Je bent creatief, flexibel en kritisch ingesteld. Je werkschema loopt parallel met de productie van de krant: avonddienst hoort daar natuurlijk bij. Je bent Nederlandstalig. Kennis van het Frans is een pluspunt.

Interesse ?

Stuur dan snel je cv en motivatiebrief naar jan.nelis@mediafin.be. Onze vacatures vind je ook op www.tijd.be/vacatures.

JOURNALISTIEKE VRIJHEID OP EEN LAGER PITJE?

Het Europees Hof in Straatsburg heeft de voorbije 30 jaar een belangrijke rol gespeeld in het optillen van de persvrijheid in Europa. In talrijke arresten was het Hof van oordeel dat de veroordeling van een krant, omroep, hoofdredacteur of journalist een inbreuk was op artikel 10 EVRM. Sinds kort blijkt het Hof die scherpe koers niet langer aan te houden. Bij ngo's die opkomen voor de expressievrijheid en bij journalistenbonden wordt de alarmklok geluid. Op 10 oktober staat het thema op de agenda van een conferentie in het Europees Mensenrechtenhof. Wat is er aan de hand?

Dirk Voorhoof

*Hoogleraar media- en auteursrecht
Universiteiten Gent en Copenhagen*

Sinds het Sunday Times-arrest van 26 april 1979 heeft het Europees Mensenrechtenhof in een indrukwekkende reeks arresten extra bescherming verleend aan rechten van media en journalisten om kritisch te berichten over de *res publica*. In tientallen arresten werd een hoge bescherming gegeven aan de pers als publieke waakhond om verslag en duiding te geven over zaken van maatschappelijk belang. Waar gehakt wordt kunnen spaanders in het rond vliegen. Journalisten mochten van het Hof al eens een bepaling uit het strafrecht negeren, het Hof verbond aan artikel 10 EVRM een verregaande bescherming van de journalistieke bronnen en tolereerde dat journalisten in hun berichtgeving en kritiek bijwijlen mochten overdrijven en zelfs provoceren. Op de manier waarop journalisten hun informatie verzamelden en presenteren wilde het Hof geen te strak toezicht vanwege de rechterlijke macht: de rechters moesten niet op de stoel van de (professionele) journalist gaan zitten, want aan journalisten moest toch de nodige autonomie en vrijheid gelaten worden om hun taak als publieke waakhond zelf in te vullen, "zonder inmenging van overheidswege", ook al werd pittige kritiek geuit op regeringsleiders, ministers, politici, ambtenaren, leden van de rechterlijke macht, advocaten, bedrijfsleiders of politieke instellingen. In talrijke arresten had het Hof er overigens geen moeite mee om te erkennen dat de journalisten in hun nieuwsgaring of nieuwspresentatie de journalistieke beroepsethiek hadden nageleefd, wat een extra argument was om de gewraakte journalistieke handelwijzen of publicaties of uitzendingen te legitimeren.

Enkel wanneer de journalistieke aanpak al te zeer het privéleven van politici of publieke personen betrof, zoals in de zaak Leempoel en *Ciné Revue* tegen België (2006), is volgens het Hof een overheidsinmenging in de journalistiek vrijheid te verantwoorden als "noodzakelijk in een democratische samenleving". Vooral de tabloidpers werd door het Europees Hof aangespoord de privacy en de menselijke waardigheid in acht te nemen. Ook wanneer zonder enige feitelijke grondslag concrete en ernstige aantijgingen (corruptie, bedrog...) werden geuit aan het adres van identificeerbare publieke personen, werd een veroordeling van een journalist, hoofdredacteur, krant of omroep niet als een inbreuk beschouwd op de expressievrijheid. Ook in enkele recente arresten kwam het Hof tot de conclusie dat een journalist voorbarig, zonder grondig de informatie te checken, beledigende of lasterlijke kritiek had geuit aan het adres van politici of publieke personen.

Hopeloos verdeeld

De Grote Kamer van het Hof verwierp soms met een nipte meerderheid de voorgelegde klacht van schending van de expressievrijheid. Telkens betrof het nochtans duidelijke voorbeelden van onderzoeksjournalistiek die ernstige misstanden bij politie

of justitie aan de kaak wilden stellen. Vooral twee recente arresten van de Grote Kamer hebben verbazing gewekt door telkens geen schending vast te stellen van de expressievrijheid, ook al ging het in beide gevallen om pertinente kritiek op publieke personen in verband met hun politiek of maatschappelijk optreden.

In de zaak Stoll tegen Zwitserland was de Grote Kamer op 10 december 2007 van oordeel dat de veroordeling van een journalist wegens het openbaar maken van een confidentiële diplomatieke nota, opgesteld door de Zwitserse ambassadeur in de VS, niet als een inbreuk te beschouwen is op art. 10 EVRM. Volgens het Hof werden bij de presentatie van de gelekte nota de basisregels van de journalistieke ethiek niet gerespecteerd, wat maakte dat de veroordeling van de journalist wegens openbaarmaking van vertrouwelijke informatie kon beschouwd worden als "nodig in een democratische samenleving". Het arrest in de zaak Stoll is bijzonder controversieel, zoals ook moge blijken uit de formulering van de *dissenting opinions* die erop wijzen dat dit arrest neerkomt op een "*dangerous and unjustified departure from the Court's well established case-law concerning the nature and vital importance of freedom of expression in democratic societies*".

Kort voordien hadden de in de minderheid gestelde rechters in de zaak Lindon, Otchakovsky-Laurens en July tegen Frankrijk ook al nadrukkelijk hun ongenoegen geuit over de manier waarop het Hof de expressievrijheid en het recht op kritiek op publieke personen inkortte. Door het legitiem karakter te bevestigen van de veroordeling wegens beledigende uitingen aan het adres van de Franse extreem-rechtse politicus Jean-Marie Le Pen, is volgens de *dissenters* sprake van "*a significant departure from the Court's case-law in matters of criticism of politicians*". Het is dus uitgeroepen de Grote Kamer van het Hof die in plaats van duidelijkheid en rechtszekerheid te stimuleren in de rechtspraak, voor tweespalt heeft gezorgd onder de Straatsburgse rechters.

Donkere wolken

Sinds juli 2008 lijkt het hek helemaal van de dam. In een aantal arresten vindt het Hof dat de gewraakte overheidsinmenging in de expressievrijheid telkens noodzakelijk was in een democratische samenleving. Het Hof lijkt zich in deze arresten verder te verwijderen van zijn eerdere rechtspraak. In het arrest Flux nr. 6 tegen Moldavië van 29 juli 2008 bijvoorbeeld laten drie van de zeven rechters duidelijk blijken deze gang van zaken niet meer te kunnen aanzien en zetten ze zich ongewoon scherp af tegen de bevinding van de meerderheid. Vier van de zeven rechters vonden dat een journalist bij het uiten van scherpe kritiek op een schooldirecteur niet op een professionele wijze had gehandeld en dat daarom de bescherming van art. 10 EVRM niet kon ingeroepen worden. De drie *dissenters* zijn het hiermee

(Foto Belga / AFP)

volstrekt oneens en drukken de vrees uit "that this judgment of the Court has thrown the protection of freedom of expression as far back as it possibly could". Ze gewagen zelfs van "a sad day for freedom of expression".

Deze arresten tonen aan dat er binnen het Europees Mensenrechtenhof een scherpe discussie gevoerd wordt omtrent de grenzen en de beperkingen die het recht en de rechters kunnen stellen aan de journalistieke berichtgeving. De controverse arresten lijken vooral de naleving van de journalistieke deontologie meer dan ooit op de voorgrond te willen plaatsen. De voor zelfregulering bedoelde basisregels van de journalistieke beroepsethiek krijgen hierdoor toepassing in het recht en worden zelfs als verantwoording aangewend voor de juridische inperking van de journalistieke vrijheid "van overheidswege". Het Hof is duidelijk uit op meer 'responsible journalism', maar het begeeft zich hiermee wel op een gevaarlijk pad...

Het wordt nu uitkijken naar hoe het Europees Mensenrechtenhof een nieuwe reeks zaken in verband met expressievrijheid, media

en journalistiek zal beoordelen. Op een conferentie in Straatsburg op 10 oktober zullen rechters, advocaten, academici, mensenrechtenactivisten en journalisten een grondiger analyse maken van wat er precies aan de hand is, wat de gevolgen kunnen zijn van de nieuwe benadering en hoe de rechtspraak van het Hof weer recht op koers kan worden gebracht in functie van een optimale bescherming van de persvrijheid.

De conferentie in Straatsburg op 10 oktober 2008 onder de titel "The European protection of freedom of expression: reflexions on some recent restrictive trends", wordt georganiseerd door de Universiteit Robert Schuman (Straatsburg) en de Universiteit Gent (Center for Journalism Studies en Human Rights Centre), in samenwerking met Justice Initiative.

Voor meer informatie, zie <http://www.urs.u-strasbg.fr/uploads/media/Fr10oct2008.pdf>.

Overzichten van de rechtspraak van het EHRM betreffende expressievrijheid, media en journalistiek verschijnen regelmatig in de tijdschriften Auteurs & Media en Mediaforum of zijn te consulteren via de website <http://www.psw.ugent.be/dv>

SCHEEF BEKEKEN

"Eindelijk een écht kutblad"

Slogan waarmee Goedele Liekens en Danny Ilegems op 2 september 2008 hun nieuwe maandblad lanceerden

"Dagenlang voor Gustav de Amerikaanse kust bereikte, was die orkaan ook in onze media al groot nieuws. Dagen nadat negentig mensen omgekomen waren en honderdduizenden hulpeloos geïsoleerd zaten door een waterramp in de Indiase deelstaat Bihar, hadden we daar nog nauwelijks beelden en informatie over. De ene ramp is de andere niet. Het is niet zozeer een kwestie van afstand, maar veeleer van toegankelijkheid. De camera's zijn niet waar het nieuws is, nieuws is waar de camera's zijn."

Mia Doornaert in De Standaard van 2 september 2008

"Als Sarkozy me de dagvaarding brengt, hoop ik tenminste dat hij zijn vrouw mee-brengt."

ZAK (Jacques Moeraert) reageert op het Franse ongenoegen over een (anti-oorlogs)cartoon van hem (De Morgen van 6 september 2008)

"Ik zal één ding zeggen over de sportverslaggevers van vandaag in het algemeen: zodra er een Belg wint, krijgen ze blijkbaar allemaal een slag van de molen."

Roger Moens, ex-atleet en zelf ex-sportcommentator, in Knack van 3 september 2008

"Bij Sporza maken we 1.500 uur televisie per jaar. Ook als ik thuis was, probeerde ik daarvan zoveel mogelijk te zien en nog bij te sturen waar nodig. Op de duur was ik constant aan het werken. Dat begon zwaar te wegen."

Dirk Abrams over zijn overstap van Sporza naar de creatieve cel van de VRT, in Het Belang van Limburg van 28 augustus 2008

"Ik doe bijna al mijn interviews gratis, maar voor exclusieve verhalen is het gebruikelijk dat er iets betaald wordt. Althans bij de typische BV-bladen. Het bedrag dat ik nu van Story gekregen heb voor de foto's van Estelle, kon je vroeger alleen van Dag Allemaal krijgen. Er is concurrentie en dat zit Dag Allemaal duidelijk niet lekker."

Iris Vandekerckhove / Wendy Van Wanten in Humo van 16 september 2008

"Ook bij de openbare omroep durven ze het concentratievermogen van de kijker te overschatten. Wanneer bijvoorbeeld Rudi Vranckx het naar hem genoemde reportagemagazine op zaterdagavond inleidt, staat de man Letterlijk. Bij. Ieder. Woord. Dat. Hij. Zegt. Op. Een. Andere. Plaats. Geef toe, dat leest al niet vlot, kunt u nagaan hoe het eruit ziet. Ik kan me dan ook voorstellen dat Rudi onderhand tien keer liever omgaat met de terroristen in de straten van Bagdad dan met de regisseur van zijn eigen programma."

Stefaan Werbrouck in Focus Knack van 17 september 2008

"Een filmset is een plaats waar gewerkt wordt. Als daar een extern element, vooral een journalist met camera of notitieboekje, opduikt, zorgt dat voor verwarring."

De filmregisseurs Luc en Jean-Pierre Dardenne in De Morgen van 27 augustus 2008

"Het is al vaak gezegd: als de resultaten van een studie tegen de journalistieke intuïtie ingaan, dan worden ze genegeerd. Blijkt het aantal separatisten in Vlaanderen eigenlijk niet te stijgen? Kan niet, we focussen op iets anders. Blijken Vlaamse ouders hun opvoeding al met al serieus te nemen? Hoe kan dat nu, we zeggen al jaren dat kinderen aan hun lot overgelaten worden. Nee nee nee. Hier, laten we nog een vraag stellen over angst, en met dat antwoord maken we dan ons nieuws."

Tom Naegels in De Standaard van 6 september 2008

"Bijna twintig jaar heb ik geen woonplaats meer. Tot 1989 werkte ik als journalist voor De Morgen, maar dat werd voor mij een mentale leegloop. Ik nam ontslag en deed alles weg. Bed verkocht, boeken weggegeven. Dat was een aha-erlebnis, alsof mijn leven op dat moment begon."

Rudi Rotthier, journalist en reisschrijver, in Weekend Knack van 10 september 2008

WIJ & ZIJ – een repliek op Paul Geudens

Guido Fonteyn

Collega Paul Geudens schreef in de vorige *De Journalist* dat “het communautaire verhaal sommigen grenzen doet overschrijden”. Ik ben het op dat punt helemaal met hem eens, maar de verdere argumentering van Geudens rammelt toch aan alle kanten. Zij komt neer op de klassieke opdeling in WIJ en ZIJ, in Goeden en Slechten. Wij, Vlamingen, zijn de Goeden, en dat geldt zowel voor de pers als voor de politici. Maar Al Wat Frans Is, Is Vals, leert Geudens, en dus zijn Zij de Slechten, zowel de politici als de pers. Hij parafraseert hiermee Hendrik Conscience, alsof er sindsdien niets meer is veranderd. Geudens gaat verder helemaal uit de bocht door ongenueanceerd de verdediging op zich te nemen van één – Vlaamse – politicus, toch wel weer Bart De Wever zeker. In die zin was zijn bijdrage geen analyse, maar veeleer een verkiezingspamflet. De auteur ervan overschreed zelf een grens, die tussen observatie en propaganda.

Nochtans was het uitgangspunt interessant: gaan Wij (of Zij) in het politiek-communautair verhaal te ver? Persoonlijk heb ik weinig echte uitschuiers gezien, noch in de Nederlandstalige, noch in de Franstalige pers. Er zijn er een paar geweest (Pierre Bouillon in *Le Soir*), maar in geen enkel geval leek mij daar materie voor onze Raad voor de Journalistiek of voor de rechtbanken in te zitten. We moeten elkaar de gepaste intellectuele ruimte laten, en wat mij betreft geldt dit ook voor wat Paul Geudens in de toekomst in *Gazet van Antwerpen* schrijft. Maar deze discussie geldt *De Journalist*. Laat ons toch minstens op dit forum de WIJ/ZIJ-tegenstelling overstijgen.

Journalistiek omvat in de eerste plaats observatie, voor we beginnen meedelen en lang voor we beginnen te oordelen. Dat observeren lukt het best als het om een Ander gaat. In de Franstalige pers (ZIJ) waren veel meer nuances te lezen, horen of zien dan de indruk over dat ene front die daarover bij ONS werd gewekt. Alleen al de nuance tussen de begrippen ‘francophonie’ en ‘wallonie’ werd onvoldoende gemaakt. Verder zou enige afstandelijkheid tegenover ONZE politici meer dan gepast zijn.

Mij moeten nog twee opmerkingen van de lever. De eerste slaat op het taalgebruik, dus op de vorm van de discussie, de tweede op de inhoud van het debat.

Het taalgebruik. Ik wacht met spanning op de student(e) Communicatiewetenschappen die zijn of haar thesis zal maken over de oorlogszuchtige, gewelddadige terminologie die in de meeste artikelen over de communautaire crisis van de jongste maanden gebruikelijk was. Een en al loopgraven, bunkers, bommen, messengevechten (NV’A – of De Wever – zet CD&V – of Letermé, of Peeters – mes op de keel), dolken in de rug (idem), met scherp schieten, bij de keel grijpen,

(Foto Filip Claus)

verstikken: het stond allemaal in de kranten. Het lijkt mij beter deze uitdrukkingen op te sparen voor echt geweld.

Het kan trouwens ook anders. Zo heb ik heb wel genoten toen *La Libre* in de betwisting over het asielbeleid de ministers-madammen Milquet en Turtelboom elkaar niet met messen liet vechten, maar in de haren liet vliegen, al klinkt het Franse ‘*crêper le chignon*’ nog prettiger dan het wat neutrale ‘in de haren vliegen’ (je ziet de beide dames bezig). De Belgische communautaire crisis behoeft geen gewelddadige terminologie. Het is hier allemaal

niet zo erg (als in Iran, Afghanistan, Soedan...vul die lijst zelf maar aan). En van een revolutie is er al helemaal geen sprake. Wie de koppen en de meeste artikelen na een jaar eens naleest, komt overigens snel zelf tot de vaststelling dat van al dit journalistiek werk en van al die overdrijvingen weinig zal overblijven. De vraag is vooral: wat heeft de lezer daar uiteindelijk aan? Waar is die revolutie? Waar zijn die loopgraven? Waar zijn die getrokken messen? En natuurlijk treft in de eerste plaats de politieke klasse schuld, maar ook in de journalistiek zijn meer afstandelijkheid, meer rust, en meer respect voor de standpunten van anderen aangevoelen.

Dit brengt mij tot de kern van de zaak. De jongste communautaire crisis was helemaal niet zo uitzonderlijk. Dit land wordt sinds de jaren zestig van de vorige eeuw zowat om de tien jaar ‘definitief’ hervormd, wat zeggen wil dat België eerder een proces is dan een vaststaand gegeven, en dat wij daar nog een tijd mee zullen doorgaan. Deze doorlopende hervorming is het resultaat van politieke gesprekken, waarvan de resultaten – na veel geruzie en geschreeuw, maar steeds zonder geweld – met bijzondere meerderheden worden goedgekeurd. Het zal nu niet anders zijn. En wij gaan daar verder verslag over uitbrengen.

Het is bovendien niets om beschaamd over te zijn, nog het minst in het internationale veld.

BRECHT DECAESTECKER (DE MORGEN) VOERT SPORTIEVE JACHT OP MEDIAPRIMEURS

Jan Backx

In februari 2007 charterde *De Morgen* een virtuele helikopter om het medialandschap te observeren. Brecht Decaestecker (°1979) kroop als piloot aan boord. En hij geniet nog steeds met volle teugen. Wat Brecht waarneemt staat iedere vrijdag te lezen in *media.com*, een extra katern van *De Morgen*. Overigens een krant waar dit rijzige (1m93) en gebilde jongmens niet alleen voor werkt, maar ook mee dweept. "De dossierkennis van veel collega's op *De Morgen* is ronduit indrukwekkend, Jan!"

Tja, voor een ouwe tatergrage sok als ik, is het al eens prettig een jonge spraakwaterval te ontmoeten. In enkele minuten heeft Brecht glashelder uitgelegd hoe hij en zijn geliefde krant de zaken aanpakken. "Andere bladen splitsen de boel op. Komt Apple bijvoorbeeld met iets nieuws, dan wordt het in de economische rubriek gestopt. Gebeurt er iets bij de VRT, dan komt het op de mediapagina. Maar *De Morgen* vat de vele spelers op het terrein onder één hoedje: Telenet, VRT, Apple, Belgacom, VTM, Microsoft, productiehuisen, internet, games... het is één grote biotoop waar voortdurend kruisbestuiving heerst en actie meteen reactie uitlokt. Voor een journalist die graag op primeurs jaagt, zijn er ook volop kansen. Met *De Standaard* vechten we elke dag een sportieve strijd om primeurs uit. De ene dag hebben zij nieuws dat wij gemist hebben, de andere dag is het andersom. *You win some you lose some*. De juiste, vulgariserende toonzetting vinden is van enorm belang. De sector moet ons mediakatern nieuwsgierig blijven lezen, maar het mag er voor de andere lezers niet te incestueus of *incrowd* uitzien."

Brecht noemt zichzelf 'een West-Vlaamse Gentenaar'. Tijd voor de biografie. "Ik ben de jongste van vier. Pa is huisarts in Roeselare. Een broer van me is internist, een zus kinderarts en een zus doctor in de biologie. Mijn journalistieke microbe komt van mijn moeder. Op haar zestiende werd ze bankbediende en later zorgde ze voor haar groot gezin. Eerlijk, mocht moeder twintig jaar later zijn geboren, dan was ze nu de beste journaliste van België! Ze is formidabel nieuwsgierig: van de lokale *petite histoire* tot de grote wereldproblemen. Iedere keer als ik bij mijn ouders langsliep, heeft mama een pak knipsels voor me klaarliggen, geoogst uit kranten en magazines die ze zelf grondig heeft uitgeplozen."

In het Klein Seminarie van Roeselare was Nederlands zijn enige

sterke vak. "Ik droomde van een theaterloopbaan", vertelt Brecht, "maar pa en ma zagen me liefst naar de unief gaan. Het werd Gent, waar ik mijn licentie Nederlands-Zweeds behaalde. Wat moest ik daarna? Leraar worden? Een kameraad had een masterclass journalistiek aan de Erasmus-hogeschool ontdekt. En ik ging mee... Mijn eerste contact met Pol Deltour, die er docent

was. Ik deed mijn stage bij de voetbalredactie van *Het Laatste Nieuws*. De bal rolde verder: regio-correspondent Roeselare voor *HLN*. Later mijn eerste vaste job: acht maanden bij *De Krant van West-Vlaanderen*. Aansluitend anderhalf jaar het glossy mannenblad *Menzo* en heel eventjes bij *P-Magazine*. In december 2005 begonnen twee leuke jaren bij *Het Nieuwsblad*. Ik mocht vaak op reis: naar Athene toen Trond Sollied Club Brugge voor Olympiakos verruilde, de begrafenis van voetbal-icoon George Best in Belfast, een grote Liverpool-reportage twintig jaar na het Heizeldrama. En gitarist Carlos Santana kreeg mij in New York als interviewer over de vloer." En dan, vier weken voor de opstart van het katern *media.com* bij *De Morgen* vond zijn laatste overstap plaats. "Pergroepman Jaak Smeets trok mij over de streep. Hij volgde mij al een poosje en zei dat ik me best kon specialiseren in iets. Tja, mooi idee, maar in wát? Jaak had inspiratie gevonden in de degelijke mediarubrieken van *The Guardian* en *The Independent* en wou zoiets voor *De Morgen*. Ik paste in het plaatje en had meteen mijn specialiteit."

Tot zover de gelukkige journalist Brecht. Maar met zo'n aangeboren enthousiasme moeten er ook hobby's zijn. "Het ligt al een poosje achter me, maar van mijn 10de tot 23ste was ik een fanatiek skateboarder. Studeren aan de unief opende voor mij meteen het walhalla van de skater, op het Gentse Zuid. En met kameraden trok ik wel eens een weekeindje naar Keulen om er fanatiek te gaan skateboarden op de uitgestrekte stenen vlakke naast de Dom en het Gallo-Romeins Museum. Slapen deden we in de McDonald's of in het Hauptbahnhof. Nu stel ik mijn fysiek vooral op de proef tijdens de Gentse Feesten. Ik neem elk jaar tien dagen vakantie, om niets te missen. Meestal blijf ik op de Vlasmarkt tot de zon opkomt. Dit jaar heb ik daar ook elke dag een column over geschreven, wat wel in de kleren kroop (*lachje*). En nee, ik ben geen verstokte vrijgezel. Tine en ik zijn nu al acht jaar samen. En tot mijn vreugde beleeft deze plichtsbewuste laborante de Gentse Feesten nog een stuk straffer dan ik..."

Iconen van de Vlaamse journalistiek

VIC DENNIS: 'DE AMUSEMENTSJOURNALISTIEK GAAT

Van alle hoofdredacteuren van de Vlaamse populaire pers heeft Vic Dennis (58) de langste staat van dienst. cade, onderdeel van het Nederlandse imperium Audax. Sindsdien leidt hij Primo TV-gids en de Vlaamse editie

"Willy Sommers. Aan hem is het onrechtstreeks te danken dat ik in de journalistiek ben beland. Ik was twintig en met een vriend organiseerde ik een avond voor een goed doel. We probeerden verscheidene Vlaamse vedetten te lokken om gratis op te treden, maar de enige die op ons verzoek inging, was Willy Sommers. Als dank voor zijn aanwezigheid maakte ik een artikel over hem. Dat bezorgde ik aan *De Voorpost*, een weekblad in de regio Dendermonde. Ik was al blij dat het werd gepubliceerd, maar er gebeurde meer: de hoofdredacteur vroeg me of ik voortaan nog zulke stukken wilde leveren over artiesten die in de streek kwamen optreden. Ik kreeg meteen carte blanche om een reeks te beginnen.

Tijdens mijn studies voor regent Frans-geschiedenis-Engels en mijn legerdienst bleef ik freelancen voor *De Voorpost*. In die periode vatte Guido Van Liefveringe – toen nog journalist bij *Het Laatste*

Nieuws – het plan op om een nieuw jongerenblad te lanceren. Daarvoor had hij medewerkers nodig en zo kwam hij bij mij terecht: hij had in *De Voorpost* een artikel van mij gezien. Het eerste nummer van *Joepie* verscheen in 1973. Toevallig ook het jaar waarin mijn zoon werd geboren. Guido heeft er nog de allereerste *Joepie*-prijskamp rond gebrouwen: de lezers moesten het gewicht van de boreling raden."

"Mijn echte naam is Ernest Van Driessche. Bij *Joepie* begon ik te schrijven onder het pseudoniem Vic Dennis en ik ben het blijven behouden. Een belangrijk tienerblad in die tijd was *Hitorama* van Erik Marijsse. Hij lachte ons op vedettenparades vierkant uit: 'Jongens toch, wat halen jullie in je hoofd? Jullie denken toch niet een serieuze concurrent voor mij te worden?' De feiten hebben hem ongelijk gegeven: *Joepie* speelde uiteindelijk *Hitorama* uit de markt. Die les ben ik nooit vergeten. Té zelfzeker zijn is het begin van het einde. Voor een bladenmaker is een dosis permanente twijfel waardevoller.

Het opstarten van een nieuw blad blijft het leukste wat er is. De pionierstijd, als je nog niet te maken hebt met een 'superministerie', waar iedereen zijn zegje wil doen. Zoals toen we in 1983 met *Dag Allemaal* begonnen.

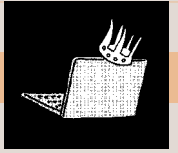
Volgens Guido Van Liefveringe waren wij, de pioniers van *Joepie*, een beetje te oud aan het worden voor de doelgroep. Vandaar de creatie van *Dag Allemaal*. Dat verscheen aanvankelijk als een krantje en kostte maar

"In de ongedwongen sfeer van een receptie of een feestje hoor je veel."
(Foto Maitrise)

20 frank, een luttele halve euro. Kwestie van eerst een grote groep lezers aan ons te binden. Pas toen dat het geval was, zijn we overgestapt op het magazineformaat. Een eerste boost kende *Dag Allemaal* toen we hier twee tournees met de Australische acteurs en actrices van *Sons and Daughters*, de allereerste soap in Vlaanderen, organiseerden. Ik heb toen echte Beatles-toestanden gezien – met inbegrip van madammen van middelbare leeftijd die zich niet konden bedwingen om over het dranghekken te kruipen. (*lacht*) Voor de tweede boost zorgde de komst van VTM. Daarbij werd vaak gesuggereerd dat wij allerlei primeurs kregen toegeschoven, omdat Guido nu eenmaal dik bevriend was met Mike Verdringh. Een onzinverhaal. Waarom hadden wij zoveel nieuws dat andere bladen misten? Gewoon dankzij het recept van Guido: hard werken. Hij waakte erover dat op elk belangrijk BV-gebeuren een paar van zijn redacteurs rondliepen. Gaandeweg kenden die de sterren beter dan de journalisten van de concurrentie. En, tja, in de ongedwongen sfeer van een receptie of een feestje hoor je veel."

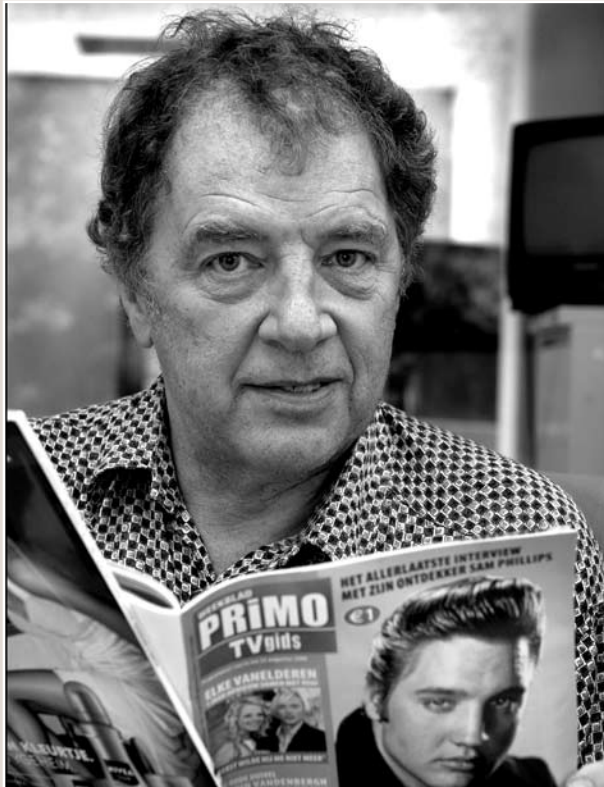
"Enkele weken geleden las ik in *Het Belang van Limburg* een interview van Stijn Meuris met Ilse Beyers, de huidige

EEN RICHTING UIT DIE DE MIJNE NIET IS'

Hij stond mee aan de wieg van Joepie (1973) en Dag Allemaal (1983). In 2003 stapte hij over naar de uitgeverij Casvan Glossy. "De pionierstijd is altijd het leukst."

hoofdredactrice van *Dag Allemaal*. Ik heb me serieus aan dat artikel gestoord. In zijn inleiding verkondigt Meuris in verband met de fabelachtige verkoopcijfers van het magazine: 'Veruit het grootste deel van die opmars speelde zich af onder de auspiciën van Ilse Beyers.' (grijns) Toch wat vroeg voor een rockster om aan geheugenverlies te lijden. Guido Van Liefferinge – en niemand anders – heeft met zijn ploeg, waarvan ik deel mocht uitmaken, de verkoop tot bijna 400.000 exemplaren gebracht! Wat er de afgelopen vier jaar bij gekomen is, is in vergelijking met het parcours van Van Liefferinge en zijn ploeg beduidend minder. Dat recente bijkomende succes heeft dan ook nog grotendeels te maken met de immense reclamecampagnes die de jongste jaren zijn gevoerd via kranten, radio en tv. Mocht Guido die middelen ter beschikking hebben gekregen, dan had hij zonder twijfel de kaap van het half miljoen bereikt. Nog zoiets: in zijn tijd haalden we 90 procent van de primeurs binnen, terwijl *Dag Allemaal* op dat vlak absoluut niet meer *incontournable* is. De meeste primeurs staan nu in de kranten, met als grootste leverancier *Het Laatste Nieuws*. Wat primeurs betreft heeft een dagblad

"Sommige BV's krijgen grote sommen geld om hun nieuws of foto's exclusief te houden voor een bepaald weekblad. Gaandeweg heeft zich daarin een opbod voorgedaan. Dat zal op lange termijn zeker niet haalbaar blijven." (Foto Maitrise)

het natuurlijk makkelijker, de deadlines zijn korter. Ze vernemen iets en de volgende dag staat het in de krant. Daardoor zijn, helaas, de 'portemonnee-primeurs' ontstaan: sommige BV's krijgen grote sommen geld om hun nieuws en/of foto's exclusief te houden voor een bepaald weekblad. Gaandeweg heeft zich daarin een opbod voorgedaan. Dat zal op lange termijn zeker niet haalbaar blijven.

Ik lees ook vaak dat er bij *Dag Allemaal* momenteel een totaal nieuwe ploeg aan het werk zou zijn. Lijd ik nu aan geheugenverlies als ik zeg dat Bart Alleman, Veerle Destoop, Serge Vanhellemont, Kristien Delaplace, Guy Van Gestel, Erlend Hamerlijncx en Peter Dirix daar vóór het aantreden van Ilse Beyers als hoofdredactrice al

zaten? En dan zwijg ik nog over losse medewerkers als Erik Segers en sinds kort weer Erik Wellens."

"Je kunt veel over Guido Van Liefferinge zeggen – ja, hij was luidruchtig en exuberant – maar hij hanteerde wel bepaalde journalistieke normen die jonge bladenmakers vandaag niet meer zo belangrijk lijken te vinden. Voor er iets in *Dag Allemaal* kwam, wilde Guido zekerheid of het klopte. Checken! Of anders: een week wachten. Tegenwoordig luidt het motto bij sommige bladen veeleer: 'Gooi het er maar in. Als het niet klopt, zullen we het volgende week wel rechtzetten.' Overigens valt het me op hoe makkelijk kranten op hun beurt zo'n verkeerd bericht klakkeloos overnemen, zonder het te controleren op zijn waarheidsgehalte. Bovendien zijn de begrippen 'exclusief', 'primeur' en 'het eerste gesprek' ontzettend gedevalueerd, om niet te zeggen waardeloos geworden. Belle Perez praat voor de zevende keer over haar scheiding en het wordt in het blad zonder gêne aangekondigd als... het eerste gesprek! Of, wat ook steeds meer gebeurt: de titel op de cover dekt de lading helemaal niet.

Klink ik nu te moraliserend?

Tja, ik kan van mijn hart geen steen maken: ik zit 35 jaar in het vak en de Vlaamse amusementsjournalistiek is een richting aan het uitgaan die de mijne niet is. Wat in het buitenland al langer bestond, wordt ook bij ons steeds meer de regel. Ik kom nog uit de school die een vertrouwensband met een artiest probeerde op te bouwen. Ik wil trouwens niet alle schuld schuiven in de schoenen van de jonge generatie journalisten. Het heeft ook te maken met de hedendaagse showfiguren zelf. 't Is tegenwoordig bon ton om te zeggen: 'Ik wil niks kwijt over mijn privéleven.' Zo'n starre houding veroorzaakt onvermijdelijk een tegenreactie: de journalist moet iets anders bedenken. In dat opzicht deel ik de mening van Bill Burke, een overleden collega uit Memphis. Hij vertel-

Iconen van de Vlaamse journalistiek

de me ooit: 'Was Elvis niet zo afgeschermd door kolonel Parker, dan zouden er nooit zoveel schandalen over hem verschenen zijn. Alle ellende is begonnen toen Parker zijn poulain duidelijk maakte dat hij God was en dat hij dus onbereikbaar hoorde te zijn voor de media. Toen zijn de journalisten maar gaan praten met de poetsvrouw, de kok, de chauffeur...' Zo is het inderdaad in Amerika begonnen. En die aanpak heeft de jongste vijf jaar ook bij ons steeds meer beoefenaars gevonden. Ik hoop voor de Vlaamse artiesten dat ik me vergis, maar ik vrees dat het niet meer terug te draaien is.

Wat zeker ook meespeelt, is de onderlinge clash tussen de ego's van hoofdredacteuren. Wat concurrentie tussen bláden zou moeten zijn, onttaardt in een strijd tussen persónen. Met de artiesten als speelbal. De tegen-elkaar-opzetten-journalistiek. Wendy Van Wanten geeft haar babyfoto's aan een bepaald blad, waarna een ander blad dat aangrijpt om haar in een minder fraai daglicht te stellen. Met als gevolg: ruzies die worden uitgevochten op het scherp van de snee. En wie is het slachtoffer? De artiest.

Bij *Primo* doe ik voort op mijn manier. Ik voel me te oud om in de clinch te gaan met mensen met wie ik al twintig jaar een goede band heb. En aan de vooruitgang van mijn blad – we zijn in vier jaar tijd gestegen van 53.000 exemplaren naar bijna 105.000 – merk ik dat sommige lezers dit appreciëren. De Vlaming wil zich kunnen vereenzelvigen met de vedette en hoort het graag uit zijn eigen mond. Wij schrijven uiteraard ook over het privéleven van bekende figuren. Maar er is een hemelsbreed verschil tussen privé en sensatie. Al is dat een inzicht dat helaas nooit is doorgedrongen tot veel collega's van de zogeheten kwaliteitspers."

"In 2003 werd mijn samenwerking met de Persgroep beëindigd. De koers die men met *Dag Allemaal* wilde varen, was niet de mijne. Ilse Beyers is toen aangetrokken om me te vervangen. Voor alle duidelijkheid: ik voel geen rancune tegenover haar. We kenden elkaar, want we hadden een aantal jaren onder hetzelfde dak gezeten, toen zij nog hoofdredactrice van *Joepie* was en ik samen met Matthias Danneels de redactie van *Dag Allemaal* coördineerde. Na het ontslag van Guido Van Liefferinge vertrok Matthias naar *Het Nieuwsblad*, ik bleef. Ach, was Ilse Beyers niet in mijn plaats geschoven, dan had men wel iemand anders gevonden om de klus te klaren. Voor Ilse betekende het een gouden kans, ik begrijp dat. Zij kon zich makkelijker verzoenen met de nieuwe richting die De Persgroep met *Dag Allemaal* wilde inslaan. Omdat zij niet gehinderd werd door een jarenlang opgebouwde vertrouwensband met de BV's, die ik wél had.

Eerlijk gezegd had ik nooit gedacht dat ik na mijn vertrek zo snel elders onderdak zou vinden. Karel Huysmans, de voormalige directeur van de TUM – wat nu Sanoma is – had gelezen over mijn vertrek bij *Dag Allemaal*. Hij bracht me in contact met Jacques de Leeuw, de grote baas van

de Nederlandse uitgeverij Audax. Met *TV-gids* in zijn portefeuille bleek hij een heldere kijk te hebben op het Vlaamse medialandschap, die ook nog eens perfect bij de mijne paste. Ik hoefde niet lang na te denken om toe te happen op zijn voorstel om bij hen te gaan werken. Enige tijd later hebben we *TV-gids* omgedoopt in *Primo TV-gids*. Ik zit nu bij een groep waar niet van me verwacht wordt dat ik mijn eigen principes verloochen. En 't is een warme biotoop. Om maar iets te noemen: elk jaar organiseert meneer De Leeuw een groot feest bij hem thuis, niet alleen voor al zijn huidige medewerkers maar ook voor degenen die inmiddels met pensioen zijn. De laatste keer was Julio Iglesias de muzikale eregast. Laat ze maar lachen met de Nederlanders, ik weet wel beter: de Vlaamse mediahuizen kunnen nog iets leren van hun hartelijkheid."

"Als jonge knaap was ik een wielersupporter van Rik Van Looy. En een Van Looy-supporter blijft levenslang een Van Looy-supporter, ook al moet hij in z'n binnenste erkennen dat Eddy Merckx de grootste renner aller tijden is. Toch heb ik pas naar aanleiding van Riks zeventigste verjaardag hem voor het eerst kunnen interviewen. 't Is bekend dat hij niet zo graag interviews doet. Maar ik had een belangrijke troef achter de hand: ik wist dat hij een grote fan van het feuilleton *Familie* is. Dus schakelde ik acteur Erik Goris in als tussenpersoon. En het lukte. Een acteur van *Familie* mocht hij niet teleurstellen, vond Rik. (lacht) Zo kreeg ik eindelijk het vraaggesprek waar ik al zo lang op hoopte. Ik blijf het een hoogtepunt uit mijn journalistieke carrière vinden.

Nog zo'n onvergetelijk moment speelde zich af op het einde van mijn *Dag Allemaal*-periode. Toen mocht ik op thuisbezoek bij Sam Phillips – niet alleen de ontdekker van Elvis Presley, maar ook van Jerry Lee Lewis, Carl Perkins, Ike Turner en Johnny Cash. Ik zou enige tijd in Memphis verblijven en daarvan wilde ik gebruik maken om Phillips te ontmoeten. Maar ik kreeg nooit antwoord op mijn faxberichten. In mijn hotelkamer in Memphis rinkelde op een dag de telefoon. Phillips in eigen persoon aan de lijn: 'Als je nog altijd zin hebt in een interview: kom nu onmiddellijk naar me toe!' Het werden onvergetelijke uren. Ik had toen echt het gevoel dat ik een babbel met de geschiedenis aan het voeren was."

"Ik hoor nog de voorspellende taal van Guido Van Liefferinge: 'Er komt een dag dat de marketing de plak zwaait over een blad.' We zijn eigenlijk al zo ver, hé. Kijk maar naar de aanbiedingen waarmee de grote concurrenten elke week de lezer trachten te verleiden: een dvd, een boek... Soms voel ik me een kleine krijger die met een zakmesje aan het schermen is tegen een rivaal met een zwaard. Maar ben ik te beklagen? Nee, daarvoor is het te plezant in de wereld van Klein Duimpje. Zoals ik al zei: de pioniers-periode is altijd de leukste. Die maak ik nu met *Primo* voor een derde keer mee."

'Wat concurrentie tussen bláden zou moeten zijn, is onttaardt in een clash tussen de ego's van hoofdredacteuren. Met de artiesten als speelbal.'

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek over de klacht van de heer Wim Schamp tegen *De Morgen* en Marjan Justaert, journaliste

Met een aangetekende brief van 8 april 2008 dient de heer Wim Schamp klacht in tegen *De Morgen* en journaliste Marjan Justaert. Aanleiding is een artikel van de hand van Justaert, dat onder de titel *'Verbod op kinderarbeid in België steeds meer omzeild'* gepubliceerd werd in *De Morgen* van 8 april 2008. Met een mail van 11 april 2008 antwoordt verantwoordelijk uitgever Yves Desmet op de klacht. Wim Schamp repleceert hierop met een brief van 18 april 2008.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft de zaak behandeld op 28 augustus 2008. De heer Schamp is in persoon verschenen. Voor *De Morgen* verschenen verantwoordelijk uitgever Yves Desmet en journaliste Marjan Justaert.

DE FEITEN

Op 8 april 2008 publiceert *De Morgen* een artikel van de hand van Marjan Justaert waarin de journaliste aandacht besteedt aan de manier waarop de reglementering op kinderarbeid in ons land wordt overtreden. Het artikel wordt geïllustreerd met een foto van de dochter van klager, die toen ze acht jaar was deelgenomen heeft aan het door de VRT georganiseerde *'Eurosong voor kids'*. Het artikel, dat op een binnenpagina is gepubliceerd, wordt bovenaan op de voorpagina van *De Morgen* aangekondigd met een foto van de dochter van klager, met als begeleidende tekst *'Hoelang werkt Tonya per week? Kinderarbeid in België'*.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager Wim Schamp betoogt dat de berichtgeving van *De Morgen* uitdrukkelijk suggereert dat zijn dochter, die zangeres is, de wet op de kinderarbeid overtreedt. Klager heeft in de eerste plaats bezwaar bij de aankondiging op de voorpagina van de krant. Volgens hem laat de tekst (*'Hoelang werkt Tonya per week? Kinderarbeid in België'*) naast de foto van zijn dochter bovenaan op de voorpagina niets aan de verbeelding over. Ook bij het artikel zelf heeft klager bedenkingen. Boven het artikel, op een binnenpagina van *De Morgen*, wordt een foto van de dochter van klager afgedrukt, en dit onder de titel *'Verbod op kinderarbeid in België steeds meer omzeild'*. Dit alles wordt in het artikel weliswaar gerelativeerd met één enkele zin, waarin de journaliste schrijft: *'Zo is een optreden van bijvoorbeeld Tonya Schamp (inmiddels 13) altijd officieel aangevraagd en goedgekeurd'*. Maar even verderop volgt een citaat van een inspecteur van sociale zaken: *'Maar je kunt er donder op zeggen dat zo'n kindster-tje zich later een andere jeugd had gewenst. Sylvie Melody, Marino Falco of Isabelle A., allemaal zeggen ze achteraf dat ze geen spijt hadden van hun jeugd, maar dat ze het toch*

anders hadden gewild'. Ook dit wekt een negatieve indruk. De publicatie van de foto's en van het artikel in *De Morgen* hebben volgens klager aanzienlijke psychologische schade opgeleverd voor zijn dochter, zijn echtgenote en hemzelf, die er talloze keren werden op aangesproken. Tijdens de hoorzitting nuanceert Wim Schamp de gevolgen die het artikel gehad heeft op langere termijn.

Verantwoordelijk uitgever van *De Morgen* Yves Desmet zegt dat hij begrip kan opbrengen voor de emotionele reactie van een vader, maar dat de klacht daarom nog niet gegrond is. Hij wijst erop dat de aankondiging op de voorpagina, in een zogenaamde promobox, door de eindredactie van de krant is opgesteld. De tekst naast de foto van Tonya op de voorpagina is een open vraag, en daarmee wordt geen enkele suggestie van wetsovertreding gewekt. In het artikel zelf, dat van de hand van Marjan Justaert is, staat letterlijk dat Tonya niets te verwijten valt. De getuigenis van de sociale inspecteur is relevant, omdat ze komt van een ervaringsdeskundige en een meerwaarde aan het artikel geeft. Als er al door de omgeving van klager en diens dochter is gereageerd, dan blijkt uit wat Wim Schamp beschrijft dat dit gaat over de gevolgen voor Tonya van het artiest zijn en niet over het onderwerp van het artikel, met name kinderarbeid. Marjan Justaert voegt hier nog aan toe dat de getuigenis van de sociale inspecteur spontaan tot stand is gekomen.

BESLISSING

Na onderzoek van het artikel zelf, en van de manier waarop het op de voorpagina is aangekondigd, komt de Raad voor de Journalistiek tot het besluit dat *De Morgen* onzorgvuldig is opgetreden bij het opstellen van de zogenaamde promobox op de voorpagina. De combinatie van een foto van de achtjarige Tonya en de zinnen *'Hoe lang werkt Tonya per week? Kinderarbeid in België'* wekt onvermijdelijk de suggestie dat de dochter van klager de wet op de kinderarbeid niet naleeft. Deze suggestie zet zich door in de titel van het artikel op de binnenpagina, als gevolg van het opnieuw gebruiken van de foto van Tonya onder de kop *'Verbod op kinderarbeid in België steeds meer omzeild'*. Het artikel op zich evenwel is niet incorrect.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht tegen *De Morgen* is gegrond, voor zover het de aankondiging van het artikel op de voorpagina betreft; De klacht tegen journaliste Marjan Justaert is ongegrond.

Brussel, 11 september 2008

De deadline voorbij

KLANTENDIENST

*een estafettecolumn van
Chris Snick (Het Laatste Nieuws)*

Er gaat geen staking, afslanking of ander bericht over een bedrijf in problemen voorbij, of het woord 'werkdruk' valt. Misschien moeten we die bedrijfsleiders maar eens volgende tip geven: Schaf de 'service na journalistieke tussenkomst' af, en doe gewoon onmiddellijk jullie werk.

Waar het over gaat? Nieuws belandt niet elke dag even makkelijk op de redacties, laat ons daar eerlijk over zijn. Maar wat er wel elke dag te vinden is op de redactievloer, zijn brieven van allerhande misnoegde klanten. Mensen die maandenlang van het kastje naar de muur gestuurd worden en het op een dag zodanig beu zijn dat ze de m/v van de klantendienst uitkafferen en het telefoongesprek afronden met de boodschap "dat ze nu naar de gazet zullen schrijven". Twee dagen later valt die gepeperde brief bij ons in de bus.

Jef uit Riemst vertelt over hoe hij naar de Aldi trok om een geheugenstick te kopen. "Die stond in het advertentiekrantje als zeer degelijk en vooral goedkoop omschreven." Hij kreeg er echter te horen dat die sticks er niet meer waren en dat de kans dat hij er ooit één zou krijgen onbestaande was. "Dat die dingen nochtans in hun krantje stonden", foeterde hij nog. Maar dat was duidelijk geen argument.

Of Marcella uit Beernem die al maandenlang herinneringsbrieven van Belgacom krijgt voor facturen die ze al lang betaald heeft. Telkens krijgt ze ook nog wat rappelkosten aangerekend en meldt een telefonist haar "dat in haar dossier geen enkele betaling te bespeuren is".

Ook mooi: de Visa-kaart van Kurt uit Gent werd op zijn werk uit zijn portefeuille gestolen toen hij heel even ging plassen. Nog voor hij er erg in had was er voor 2.500 euro aan kleren mee aangekocht. "Je had je kaart moeten meenemen naar het toilet", luidde de uitleg. "Als je zo slordig omspringt met je kaart, kun je niet verwachten dat wij je geld teruggeven." En nog deze: Marc uit Neeroeteren kocht een nieuwe koelkast, de bijgeleverde schappen waren net iets te smal waardoor die al door het gewicht van een botervlootje naar beneden vielen. Na elke boze telefoon kwam er een bestelwagen met nieuwe schappen aangereden. Vijf keer op rij

bleken ze te smal en volgde de uitleg "dat er geen andere bestonden en dat meneer waarschijnlijk zelf aan zijn koelkast had geprutst".

Slechts heel nu en dan verschijnt zo'n Jef, Marcella, Kurt of Marc echter in de krant of komen ze op het journaal. De reden? Nog voor de krant gedrukt is of een televisieploeg ter plaatse kan zijn, is het probleem plots op miraculeuze wijze opgelost. Straf toch hoe maanden aan een stuk niemand de

oplossing ziet, tot een journalist de woordvoerder eens wakker schudt. Plots zijn er toch nog geheugensticks voor Jef uit Riemst, hij krijgt er zelfs enkele gratis. Marcella? Die mag de facturen verscheuren en in de vuilnisbak gooien. Er volgt ook nog een telefoontje van één of ander diensthoofd dat zich verontschuldigt voor de 'menselijke fout'. Kurt krijgt zijn geld terug. Blijkbaar was zijn dossier "fout ingeschat". En Marc tot slot, voor hem zijn er diezelfde dag nog andere passende schappen gevonden.

Eerlijk, als journalist is het leuk om die mensen het goede nieuws te brengen. Al maanden kunnen ze niet meer slapen en plots mag je hen melden dat de miserie voorbij is. Je ziet het geluk net niet door de telefoon stralen. Vaak vragen die mensen zelfs

noog "wat ze me moeten voor het werk", en al even vaak antwoord ik "dat dat mijn job is en ik niets hoeft te krijgen".

Maar de vraag die nadien blijft hangen is toch telkens: Hoefde dit nu echt? Als bedrijven nu gewoon eens hun werk zouden doen en niet pas in gang schieten na een telefoontje van ons, dan besparen ze hun klantendienst gegarandeerd wekelijks enkele uren werk. Voor hun woordvoerder geldt hetzelfde. Op jaarbasis maakt dat misschien zelfs enkele weken extra tijd. En zo, zo verandert werkdruk in werkrust. Wij journalisten kunnen ons op onze beurt weer bezighouden met stukken die wel de krant of tv halen. En nog beter, de klanten, die kennen plots weer minder slapeloze nachten.

Voor volgende maand geef ik deze estafettecolumn door aan Bart Aerts, verslaggever bij VTM

Het **Vademecum voor Freelancers**, dat de VVJ in 2004 heeft opgesteld en dat sindsdien geregeld is bijgewerkt, heeft net een nieuwe updating gekregen. Het is voor VVJ-leden gratis te consulteren op de website van de VVJ. Hou daarvoor wel je paswoord bij de hand.

Intussen is het VVJ-secretariaat volop bezig met het opmaken van de **JournalistenAgenda 2009**, die eveneens gratis naar alle VVJ-leden gaat. Hoe dan ook: weiger even beleefd als kordaat de agenda's die anderen u aanbieden, van ons krijgt u er nu eenmaal een veel betere.

Guido Neels is overleden, net 69 geworden. Hij begon zijn carrière in 1962 bij *De Nieuwe Gazet*, in de voetsporen van zijn vader, Cesar Neels, één van de naoorlogse boegbeelden van de krant. Guido specialiseerde zich in de transportsector en stapte in 1967 over naar *De Lloyd*. Daar bleef hij tot aan zijn pensionering.

Guido Neels was bijzonder actief in de beroepsorganisaties. Zo was hij jarenlang bestuurslid en secretaris van de afdeling Antwerpen-Limburg van de AVBB, evenals van de vzw Antwerps Pershuis, die het Internationaal Perscentrum Vlaanderen beheert.

Drie andere oudgedienden van de AVBB zijn intussen door de Raad van Bestuur van de VVJ aanvaard als 'lid ter ere' van de beroepsunie. Het gaat om **Eugeen Machiels**, **Jan De Winter** en **Jo Hermie**, die zich gedurende respectievelijk 60, 50 en 40 jaar voor de journalistenvereniging hebben ingezet.

Het lidmaatschap 'ter ere' houdt een kosteloze affiliatie van de VVJ/AVBB in totterdood. Ook langs deze weg aan Jo, Jan en Eugeen nogmaals oprechte dank voor hun journalistieke engagement.

Het jongste lezersonderzoek van de CIM leert dat de **Vlaamse kranten** in de periode juni 2007 tot en met mei 2008 een daggemiddelde van 2,9 miljoen lezers hebben gehaald. Dat zijn er 17.000 minder dan in het vorige jaar. In die cijfers is Metro niet meegeteld; die gratis krant verloor in haar eentje 12.000 lezers.

Opvallend: de opgang van de **kwalityliteitskranten** wordt bevestigd. *De Standaard* zag zijn lezersaantal met 14% stijgen tot 355.000 per dag, *De Morgen* steeg met zowat 15% tot 265.000, en *De Tijd* klom met liefst 29% tot een lezersgemiddelde van 130.000 per dag.

Gazet van Antwerpen en *Het Belang van Limburg* gingen met respectievelijk 4 en 1,2% vooruit. Minder goed nieuws is er voor de **populaire kranten**. Het Laatste Nieuws zakt met 2,9% tot 1.064.000 lezers per dag, *Het Nieuwsblad/Het Volk* met 5,3% tot nog 951.000 lezers per dag.

De hoofdredactie van *Het Nieuwsblad* kan misschien beginnen met het niveau van de regioberichterijging op te krikken door iets decentere **vergoedingen** te geven aan de freelance regioreporters. Een stuk van 3000 tekens brengt daar nu 20 (!) euro op, een van 1800 tekens zowaar 6 à 10 (!!) euro. Daar komt dan nog een maandelijks fix van 12 (!!!) euro bij, die meteen ook alle onkosten moet compenseren (...).

Dan brengt doppen waarlijk meer op – van een werkloosheidsval gesproken. De VVJ herinnert ook langs deze weg formeel aan de minimumtarieven voor freelancers die alle Vlaamse uitgeverij verondersteld worden te betalen (www.journalist.be).

Begin september publiceerde de CIM ook nog de oplagecijfers van de **magazines**. Die bevestigen de absolute leiderspositie van *Dag Allemaal*, met liefst 423.423 verkochte exemplaren per week. Daarmee stoot Ilse Beyers *Kerk+Leven*, dat met een kleine 20.000 exemplaren zakte tot nog 397.522, definitief van de troon.

Maar ook Thomas Siffer van *Story* mag de champagneflles ontkurken: zijn blad stijgt met een dikke 11.000 verkochte exemplaren per week tot een gemiddelde oplage van 163.044.

In **Asse** vieren ze begin september de Hopduvelfeesten, en blijkbaar heeft de gemeente er alles voor over om daar veel volk naar toe te lokken. Zo maakte een officiële persmededeling van de gemeentelijke informatiedienst gewag van een nieuwe "archeologi-

sche vondst" in de gemeente – vondst die even ideëel bleek te zijn als geslaagd als teaser voor pers en publiek.

De VVJ protesteerde samen met de lokale verslaggevers tegen de praktijk. "Journalisten hebben het zo al moeilijk genoeg om aan betrouwbare informatie te geraken, dat ze ook niet nog eens doelbewust op het verkeerde been moeten worden gezet, door een openbaar bestuur dan nog."

MediNetPro, het nieuwe digitale televisiekanaal voor artsen en apothekers, krijgt langzaam maar zeker vorm. In dat kader is Newscasters, het productiebedrijf van Marc Van Impe, nog op zoek naar jong televisietalent, dat bovendien beschikt over een universitaire kennis van medische, farmaceutische of biomedische wetenschappen. Kandidaturen met foto, motivering en cv zijn te mailen naar newscasters@skynet.be. Meer info bij Marc Van Impe op 32/475/743887.

Na 18 jaar trouwe dienst aan de krant *De Tijd* heeft **Patrick Claerhout** andere oorden opgezocht: hij werkt nu als voltijds journalist bij *Trends*.

Press Cartoon Belgium (PCB) gaat Europees. Stichtend voorzitter Karel Anthierens looft een prijs van 10.000 euro én een beeld van Ever Meulen uit voor de allerbeste cartoon die in de loop van 2008 in de Europese Unie verscheen. Cartoonisten die willen deelnemen moeten zich melden bij nathalie@presscartoon.com, die hen alle modaliteiten van de prijskamp zal overhandigen.

Voor de rappen: nog tot dinsdag 30 september kun je meedingen naar de **Vlaamse Noord-Zuid-persprijs**, goed voor 5.000 euro. Alle info op www.vlaanderen.be/ontwikkelingssamenwerking, onder de knop sensibilisering en educatie.

En begin september heeft **RTV**, de regionale tv-zender voor Kempen en Mechelen, RTV digitext gelanceerd. Het nieuwe platform, dat is opgezet met Telenet Digital TV, biedt de digitale Telenetkijkers ook een video-on-demand service. De West-Vlaamse zenders Focus en WTV starten met eenzelfde service.

Nieuws! Hoor je
op de radio

Wereld Audio Festival

17 november 2008
Instituut voor Beeld en Geluid
Inzenden voor 22 oktober 2008
www.waf2008.nl

Laat je horen op het Wereld Audio Festival. Stuur ons je beste radio item van het afgelopen jaar. De WAF Competitie is geopend voor Vlaamse en Nederlandse radiojournalisten. Op 17 november worden voor de vierde keer de WAF awards uitgereikt voor de mooiste nieuwsradio.

Inzenden kan digitaal via www.waf2008.nl van 22 september tot 22 oktober. Kijk op de website voor de voorwaarden. Op zoek naar iets nieuws? Kom op 17 november naar het WAF, hét festival voor radiojournalisten. Laat je inspireren door workshops, masterclasses en discussies.

Hoofdsponsor en initiatiefnemer

Overige partners

Wereldomroep

BEELD EN GELUID

NPOX
FESTIVAL